

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 22.03.2023
FU-sak: 12/23		Arkivsaknr.:

Styrket forskningsetisk innsats på UiB. Kompetanseplan for opplæring i forskningsetikk

---

Prosjektet «Styrket forskningsetisk innsats ved UiB» er gjennomført i 2022 og som en del av arbeidet i prosjektet er det utarbeidet nye retningslinjer for behandling av redelighetsaker ved UiB, nye nettsider om forskningsetikk og en helhetlig kompetanseplan for opplæring i forskningsetikk ved UiB.

Prosjektet er til dels et iverksatt som tilsvar til Riksrevisjonens rapport om forskningsetikk i universitets- og høyskolesektoren fra 2021 som konkluderte med at de statlige forskningsinstitusjonene ikke gjør nok for å sikre at forskningen skjer i henhold til forskningsetikkloven og anerkjente forskningsetiske lover og regler. Riksrevisjonen konkluderte med at forskningsinstitusjonene ikke hadde etablerte systemer som legger til rette for at alle ansatte som arbeider med forskning får tilstrekkelig opplæring, og at forskningsinstitusjonene ikke har gode nok systemer for å sikre at mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert.

I tildelingsbrevet for 2022 viser Kunnskapsdepartementet til Riksrevisjonens rapport og understreker institusjonenes ansvar for å sikre at forskningen ved institusjonen skjer etter anerkjente forskningsetiske normer i henhold til forskningsetikkloven og forventer at institusjonene raskt etablerer systemene som er fastsatt i loven. I årsmeldingen for 2022 må UiB rapportere på om det er etablert systemer som legger til rette for at alle ansatte som arbeider med forskning, får tilstrekkelig opplæring, og om institusjonen har utarbeidet retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

Arbeidet med å styrke den forskningsetiske innsatsen ved UiB og følge opp pålegget i tildelingsbrevet har vært organisert gjennom et prosjekt med en styringsgruppe bestående av Redelighetsutvalget ved UiB og en faglig- og administrativ sammensatt arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen har hatt et eget sekretariat. Styringsgruppen har lagt sine anbefalinger fram for universitetsledelsen. Forskningsutvalget og dekanene har vært orientert om arbeidet i prosjektet og har gitt innspill til arbeidet. Forhandlingsutvalget har også blitt orientert om kompetanseplanen som er utviklet som del av prosjektet.,

I styremøtet 02.02.23 vedtok styret nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen, og fikk samtidig en orientering om arbeidet i prosjektet, herunder om kompetanseplanen, som skal styrke arbeidet med opplæring og bidra til å sikre at alle ansatte som arbeider med forskning får tilstrekkelig opplæring.

Kompetanseplanen bygger på tre prinsipper. For det første skal flest mulig informasjons- og opplæringstiltak gjennomføres på eksisterende møtearenaer, opplæringsprogrammer og informasjonskanaler. På den måten blir arbeid med forskningsetikk en integrert del av eksisterende møteplasser framfor at det opprettes nye. Dette skal bidra til å øke kunnskap og bevissthet om forskningsetiske problemstillinger. For det andre skal kompetansetiltakene ta utgangspunkt i målgrupper (roller) og deres kompetansebehov ift. forskningsetikk. Grupper som er særlig viktige for

å styrke den forskningsetiske innsatsen er ledere på ulike nivåer i organisasjonen. Dette inkluderer dekaner, instituttledere, forskningsledere og administrative ledere. Etikk vil inngå som del av instituttlederprogrammet, introduksjonskurs for nye instituttledere og forskningslederprogrammet.

Enkelte tiltak vil være bredt anlagt for å nå større grupper av vitenskapelige ansatte og være obligatoriske. Det innføres obligatoriske e-læringskurs på norsk og engelsk som eksempelvis vil inneholde grunnleggende informasjon om UiBs system for behandling av saker om mistanke om uredelighet og de nasjonale rammene rundt det forskningsetiske arbeidet. Det er også opprettet én felles inngang til informasjon om forskningsetikk. For det tredje skiller kompetanseplanen mellom tiltak som vektlegger holdninger (bevissthet, kulturbygging, ledelse) og informasjons- og opplæringstiltak (kunnskap og ferdigheter). De samlingsbaserte lederprogrammene vil bidra til å bygge kultur og bevissthet om forskningsetiske problemstillinger, mens nettsider og e-læringskurs vil gi kunnskap om lover, retningslinjer og internkontrollsystemer knyttet til personvern og forskningsetikk.

Oversikt over opplæringstiltakene følger vedlagt.

Utvalget bes særlig om å drøfte hvordan tiltakene best kan implementeres på fakultetene og gi innspill til en tidsplan for det videre arbeid.

Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.